209 | **III**

Total No. of Questions – 16
Total No. of Printed Pages – 4

Regd. No. | | | | | | | | | | |

Part – II
SANSKRIT, Paper - II
(Second Language)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 100*

Note : (1) **All** questions should be attempted.

(2) Question Nos. **1**, **2** & **3** should be answered either in the medium of instructions of the candidate or Sanskrit (Devanagari Script).

(3) The remaining questions should be answered in Sanskrit (Devanagari Script) only.

सूचना : प्रथम, द्वितीय, तृतीय प्रश्नान् विहाय अन्ये सर्वेऽपि प्रश्नाः संस्कृतभाषायामेव समाधातव्याः ।

1. एकस्य श्लोकस्य प्रतिपदार्थं भावं च लिखत । $1 \times 8 = 8$

(अ) गुणस्तवेन कुर्वीत महतां मानवर्धनम् ।
हनुमानभवत् स्तुत्या रामकार्यभरक्षमः ॥

(आ) दरिद्राणां कृते यस्य हृदयं परितप्यते ॥
स महात्मेत्यहं वच्मि तद्विरुध्यो दुरात्मकः ॥

2. एकं निबन्धप्रश्नं समाधत्त । $1 \times 6 = 6$

(अ) गङ्गावतरणे रतस्य भगीरथस्य प्रयत्नं संग्रहेण लिखत ।

(आ) हरिश्चन्द्रः सत्यमेव जयते इति कथं निरूपितवान् ?

3. एकं निबन्धप्रश्नं समाधत्त । $1 \times 6 = 6$

(अ) बाणभट्टः अनाथपरिपालनकथां कथं वर्णितवान् ?

(आ) दधीचेः दानगुणमधिकृत्य लिखत ।

4. त्रयाणां प्रश्नानां समाधानं लिखत । $3 \times 2 = 6$

(अ) आश्रमपदे रामः सीता लक्ष्मणः च कथं स्थिताः ?

(आ) आत्मनः वनगमनविषये रामः भरतं किमवदत् ?

(इ) वासुकिना गरुत्मान् किमिति अभिहितः ?

(ई) गरुडेन कः त्वमिति पृष्टः जीमूतवाहनः किमवदत् ?

(उ) पितृसद्मगोचरः अपि शिवः कीदृशः ?

(ऊ) ऐरावताधिरूढः देवेन्द्रः किमर्थं प्रतीक्षते ?

5. द्वयोः ससन्दर्भं व्याख्यानं लिखत : $2 \times 3 = 6$

(अ) सगरस्यात्मजाः सर्वे मत्तः सलिलमाप्नुयुः ।

(आ) ध्रुवमूष्मणि दारुणो दवाग्निः ।

(इ) गृहकृत्याय निवृत्यतां लघु ।

(ई) ननु भोः मातुः, शिशुं मा भिदः ।

6. द्वयोः ससन्दर्भं व्याख्यानं लिखत । $2 \times 3 = 6$

(अ) अहो प्रभावः तपसाम् ।

(आ) भो भोः ! मा भैष्ट भद्राः ।

(इ) ईदृशस्य नृपस्य राज्ये जलपानमपि अधर्मः ।

(ई) मन्ये इदं मम परमं सौभाग्यम् ।

7. त्रयाणां प्रश्नानां समाधानं लिखत । $3 \times 2 = 6$

(अ) हरः गङ्गां किं प्रति विससर्ज ?

(आ) विश्वकर्मा किमर्थं खड्गं व्यरचयत् ? कस्मै प्रादात् ?

(इ) कस्मात् युधिष्ठिरः नरकक्लेशं ददर्श ?

(ई) किं त्यागेनैव उपलभ्यते ?

(उ) नृपः किमिति निश्चयमागतः ?

(ऊ) भक्तः किमर्थं पुष्पवनम् अगच्छत् ?

8. त्रयाणां प्रश्नानां समाधानं लिखत । $3 \times 2 = 6$

(अ) बाणभट्टेन विरचितं काव्यद्वयम् किम् ?

(आ) मेधानां गणस्य नाम किम् ?

(इ) अन्ते वीरः राजानं किमवोचत् ?

(ई) कदा नरेन्द्रस्य विस्मयः द्विगुणः अजायत ?

(उ) चूडाला स्वपतिदेवं किमिति अवदत् ?

(ऊ) कः स्वर्गराज्यम् आक्रम्यत् ?

9. एकेन वाक्येन समाधानं लिखत । $5 \times 1 = 5$

(अ) भगीरथः कुत्र तपः अतिष्ठत् ?

(आ) मधुरापुरी कं प्रादुर्भावयत् ?

(इ) कतिभिः दिनैः चाणक्यः नन्दान् अपातयत् ?

(ई) किं मृत्युः उच्यते ?

(उ) पुष्पविलापः संस्कृते केन अनूदितः ?

10. एकेन वाक्येन समाधानं लिखत । $5 \times 1 = 5$

(अ) शुकस्य नाम किम् ?

(आ) कृष्णचरितं केन विरचितम् ?

(इ) वीरः राज्ञः कण्ठे कीदृशीं दिव्यमालां समर्पितवान् ?

(ई) सिद्धपुरुषः कः ?

(उ) उज्जयिन्याः राजा कः ?

11. अधोनिर्दिष्ट कथां पठित्वा प्रश्नानां समाधानानि दत्त । $5 \times 1 = 5$

उज्जयिन्यां भट्टिः नाम कोऽपि ब्राह्मणः आसीत् । तस्य अभयाम्बा नाम भार्या, कमलाकरो नाम तनयः च आस्ताम् । एकपुत्रौ तौ दम्पती कमलाकरे नितान्तं प्रेमवन्तौ बभूवतुः । सः तु शरीरम् अलङ्कृत्य विद्यापराङ्मुखः विषयोन्मुखः च अभवत् । तथाविधं तम् आहूय भट्टिः कदाचिदेवम् उपदिदेश –

"मानवकुले जन्म महता पुण्येन लभ्यते । तत् लब्ध्वा अपि त्वमेवं दुर्वृत्तः असि । किञ्च तवायं विद्याभ्यासस्य कालः । इदानीं यदि विद्यां नाभ्यस्यसि तर्हि पश्चात्तव महासन्तापः भविष्यति । अपरं च यावत् अहं जीवामि तावत्त्वया विद्या अभ्यसनीया । पश्चात्तु सा दुर्लभा भवेत् ।"

प्रश्नाः :

(1) उज्जयिन्यां कः आसीत् ?

(2) भट्टेः भार्यायाः नाम किम् ?

(3) भट्टेः तनयस्य नाम किम् ?

(4) का पश्चात् दुर्लभा भवति ?

(5) किं महता पुण्येन लभ्यते ?

12. नामनिर्देशपूर्वकं त्रीणि सन्धत्त । $3 \times 2 = 6$

(अ) शरत् + चन्द्रः (आ) तत् + टीका

(इ) अय् + आदिः (ई) तत् + नाम

(उ) नमः + ते (ऊ) गुरुः + जयति

13. नामनिर्देशपूर्वकं त्रीणि विघटयत । $3 \times 2 = 6$

(अ) सज्जनः (आ) हरिष्टीकते

(इ) चिद्रूपम् (ई) जगन्नाथः

(उ) तपोवनम् (ऊ) बाल खादति

14. द्वयोः शब्दयोः सविभक्तिरूपाणि लिखत । $2 \times 6 = 12$

(अ) जलमुक् (आ) सम्पत्

(इ) पचत् (ई) यद् (स्त्री)

15. समासनामनिर्देशपूर्वकं त्रयाणां विग्रहवाक्यानि लिखत । $3 \times 2 = 6$

(अ) प्रतिदिनम् (आ) चोरभयम्

(इ) विद्याधनम् (ई) त्रिभुवनम्

(उ) चक्रपाणिः (ऊ) रामलक्ष्मणौ

16. अधोरेखाङ्कितपदं शुद्धीकृत्य वाक्यं लिखत । $5 \times 1 = 5$

(अ) युवकः क्रीडाङ्गणे क्रीडन्ति ।

(आ) वृक्षात् फलंम् अपतन् ।

(इ) युवां जलं पास्यथ ।

(ई) वयं विपणिं गमिष्यामि ।

(उ) ऐते भयेन धावति ।